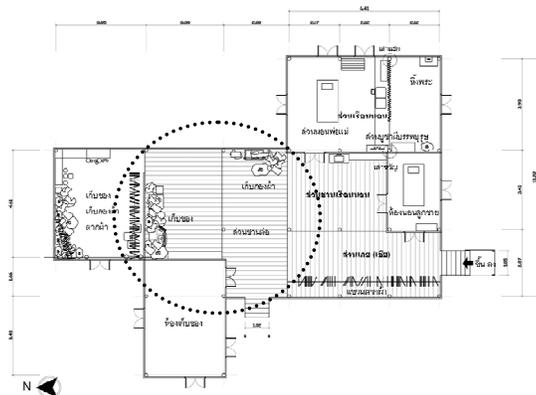

ภาพที่ 4.29
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นบน ส่วนชานต่อ

มูมมอ ส่วนชานต่อ

ส่วนชานต่อ เชื่อมต่อจากตัวเรือนหลัก กั้นเป็นห้องเก็บของ นอกจากนี้ยังใช้วางและกองสิ่งของต่างๆ

ส่วนชานต่อ ใช้เป็นพื้นที่เก็บของทั้งวางพื้นและเก็บผ้าห่ม หมอน มุ้งไว้ในตู้ กองถุงเศษผ้า พัดลมเก่า และตะกร้าใส่ผ้า

ส่วนชานต่อ ใช้เป็นพื้นที่เก็บของซึ่งมีชั้นเก็บ กองกระสอบผ้าที่จะใช้ในการตัดเย็บ

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

ชั้นบน ประกอบไปด้วย

- ส่วนเกย (เขี่ย) เชื่อมต่อกับบันไดหลักชั้น ลง ใช้ตากแขวนเสื้อผ้า พื้นที่ส่วนนี้ไม่มีราวบันได แต่ใช้ผนังที่มีลักษณะผนังส่วนล่างเป็นไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน ผนังส่วนบนใช้ไม้ระแนงตีเฉียงสลับเว้นร่อง เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบไปด้วย ราวเชือกแขวน ตากผ้า

- ส่วนชานเรือนนอน ใช้เป็นพื้นที่นั่งเล่น นอน ดูโทรทัศน์ รับประทานอาหาร ต้อนรับแขก ตู้เก็บของและกันเป็นห้องนอนลูกชาย เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบไปด้วย โทรทัศน์ ที่วางโทรทัศน์ ตู้เก็บหมอน ผ้าห่ม ส่วนภายในห้องนอนมีที่นอนกับตู้เสื้อผ้ามีส่วนโต๊ะเครื่องแป้ง ปัจจุบันไม่มีผู้ใช้งาน

- ส่วนเรือนนอน ใช้เป็นที่นอนพ่อแม่ (เจ้าของเรือน) ใช้ผ้ามา่านกับตู้กันเป็นส่วนห้องพระ บูชาบรรพบุรุษ และใช้เป็นพื้นที่วางกองผ้า เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบไปด้วย ผนังปูเสื่อน้ำมัน ที่นอน เสื่อ ตู้เก็บที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีผ้ามา่าน ตู้เก็บของด้านบนวางรูปบรรพบุรุษ เพื่อกวราบไหว้ ในส่วนห้องพระเมื่อก่อนใช้หิ้งพระปัจจุบันใช้โต๊ะหมู่บูชา

- ส่วนชานต่อ เป็นพื้นที่ต่อเติมกับตัวเรือนหลักเชื่อมต่อไปยังส่วนห้องเก็บของ ใช้เป็นพื้นที่เก็บของต่าง ๆ ที่ไม่ใช้แล้ว วางถุงกระสอบใส่ผ้า เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบไปด้วย ตู้เก็บผ้าห่ม หมอน ร่มเก่า พัดลม ตะกร้าใส่ผ้า ถุงใส่ของ กระสอบใส่ผ้า โต๊ะวางถุงผ้า

- ส่วนห้องเก็บของ ใช้เป็นพื้นที่ไว้เก็บของไว้ในตู้เก็บของ วางบนโต๊ะตากแขวนเสื้อผ้า กองเสื้อผ้าต่าง ๆ และเก็บในตะกร้าผ้า เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบไปด้วย โต๊ะ ราวตากเสื้อผ้า ไม้แขวนเสื้อ ตู้เก็บของ ตะกร้าผ้า ตะกร้าใส่ของ ถุงและกระสอบใส่ผ้า

4.2.4 ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมภายใน

ชั้นล่าง มีลักษณะโล่ง มีการเสถียรแสดงถึงการต้อนรับแขก เพื่อนบ้านที่มาเยี่ยมเยือน มี
ระนาบปิด 2 ด้าน คือ พื้นดินกับเพดาน ส่วนเพดานโชว์โครงสร้าง คานไม้ ตงไม้ และพื้นไม้

ชั้นบน ประกอบด้วย

- ส่วนเกย (เขี่ย) เชื่อมต่อกับบันไดหลักชั้น ลง มีลักษณะระนาบปิด 4 ด้าน คือ
ระนาบพื้นไม้ 1 ด้าน ระนาบเพดานที่โชว์โครงสร้างหลังคา 1 ระนาบผนังมีลักษณะผนังส่วนล่างที่บีบ
ผนังไม้ตีซ้อนเกล็ด ผนังส่วนบนไม้ระแนงตีแนวเฉียงสลับเว้นช่อง 2 ด้าน ด้าน ส่วนด้านในติดกับ
ชานเรือนนอนโชว์เสถียรแสดงถึงการต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือน

- ส่วนชานเรือนนอน อยู่ด้านหน้าเรือนนอน ใช้หลังคาเดียวกับส่วนเรือนนอน มี
ระนาบปิดล้อม 4 ด้าน คือ ระนาบพื้นไม้ 1 ด้าน ระนาบผนังไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอนที่มีประตูใช้เข้า
ออกส่วนเรือนนอน 1 ด้าน ระนาบผนังไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน มีหน้าต่างบานเปิดคู่ 1 ชุด 1 ด้าน
ระนาบเพดานโชว์โครงสร้างหลังคา 1 ด้าน แสดงถึงลักษณะพื้นที่กึ่งสาธารณะ ที่แขกสามารถ
เข้าถึงพื้นที่ส่วนนี้ได้ และมีความเป็นส่วนตัวของผู้อยู่อาศัย

- ส่วนเรือนนอน มีระนาบปิดล้อม 6 ด้าน คือ ระนาบพื้นไม้ 1 ด้าน ระนาบผนังไม้ตี
ซ้อนเกล็ดแนวนอน โชว์โครงคร่าวไม้ (เซนต์ตั้ง) มีหน้าต่างไม้บานเปิดคู่ 1 ชุด จำนวน 2 ด้าน ระนาบ
ผนังไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน โชว์โครงคร่าวไม้ (เซนต์ตั้ง) ระนาบผนังส่วนบนมีช่องระบายอากาศ
ระแนงไม้ตีเฉียงสลับเว้นช่อง มีประตูบานเปิดคู่ 2 ชุด บริเวณด้านหน้าทางเข้าเรือนนอน 1 ด้าน
ระนาบผนังไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน โชว์โครงคร่าวไม้แนวตั้ง (เซนต์ตั้ง) มีประตูบานเปิดคู่ 2 ชุด
บริเวณหัวนอน 1 ด้าน ระนาบเพดานโชว์โครงสร้างหลังคา 1 ด้าน จากระนาบปิดล้อม 6 ด้าน
แสดงถึงความเป็นส่วนตัวของผู้อยู่อาศัย

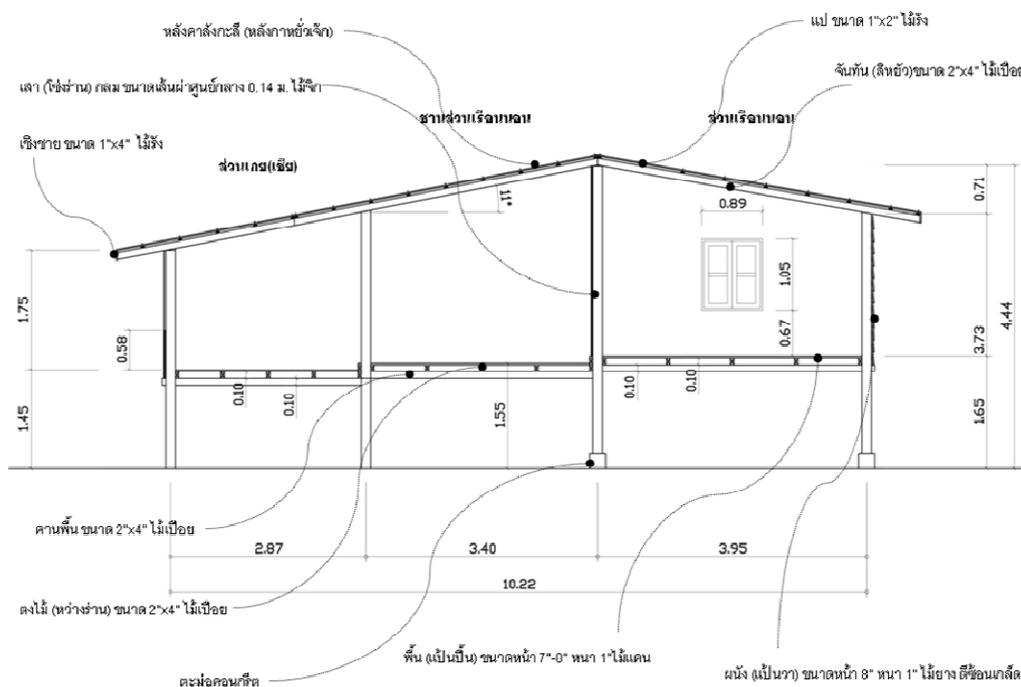
- ส่วนชานต่อ มีระนาบปิดล้อม 4 ด้าน คือ ระนาบพื้นไม้ 1 ด้าน ระนาบผนังมี
ลักษณะผนังส่วนล่างที่บีบผนังไม้ตีซ้อนเกล็ด ผนังส่วนบนไม้ระแนงตีแนวเฉียงสลับเว้นช่อง 1 ด้าน
ระนาบผนังไม้ 1 ด้าน ระนาบเพดานโชว์โครงสร้างหลังคา 1 ด้าน

- ส่วนห้องเก็บของ มีระนาบปิดล้อม 6 ด้านคือ คือ ระนาบพื้นไม้ 1 ด้าน ระนาบ
ผนังมีลักษณะผนังส่วนล่างที่บีบผนังไม้ตีซ้อนเกล็ด 4 ด้าน ระนาบเพดานโชว์โครงสร้างหลังคา 1
ด้าน

4.2.5 ลักษณะทางโครงสร้างและองค์ประกอบเรือน

ภาพที่ 4.32

ลักษณะทางโครงสร้างเรือนและองค์ประกอบเรือน

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

โครงสร้างเรือนและองค์ประกอบเรือน ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- พื้น เป็นพื้นดิน
- เสา (ชิงช้า) ลักษณะเสากลมวางบนตะม่อ ขนาด $\varnothing$ 0.14 ม. ไม้จิก (ไม้เต็ง)
- คานพื้น ส่วนเรือนนอนเป็นคานคู่ ส่วนอื่นเป็นคานเดี่ยว มีลักษณะสี่เหลี่ยมวางแนวตั้ง

ไม้เปื่อย ขนาด 2"x4"

- ตงพื้น (ทวาราน) เป็นตงเดี่ยว ลักษณะสี่เหลี่ยมวางแนวตั้ง ไม้เปื่อย ขนาด 2"x4"
- พื้น (แป้นปื้น) ลักษณะเป็นไม้สี่เหลี่ยมแนวยาว ไม้แคน ขนาดหน้าไม้ 7" - 8" (ประมาณ

18 - 20 ซม.) หน้า 1"

- บันได (งันไดร) ใช้ไม้รัง กว้าง 1.05 ม. แม่บันไดขนาด 2"x5" ลูกตั้งขนาด 0.23 ม. ลูกนอนขนาด 0.20 ม. ความหนา 2" มีจำนวนชั้นบันได 6 ชั้น มีราวบันไดอยู่ด้านขวามือ และมีหลังคาคลุมแยกตัวเรือน

- โครงคร่าวผนัง ลักษณะวางแนวตั้ง (เซนต์ตั้ง) ไม้เปื่อย ขนาด 1"x2"
- ผนัง (แป้นว) ลักษณะไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน ไม้ยาง ขนาด หน้าไม้ 7" - 8" (ประมาณ 18 - 20 ซม.) หนา 1"
- ประตู (ประตูบอง) ลักษณะบานคู่เปิดออก ไม้ยาง ขนาด 0.90x1.61 ม.
- หน้าต่าง (ตูบอง) ลักษณะบานคู่เปิดออก ไม้ยาง ขนาด 0.89x1.05 ม. ระดับความสูงจากพื้น 0.67 ม.

- อะเส ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้ง ไม้เปื่อย ขนาด 2"x4"
- ซื่อ (วงไต้ย) ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้ง ไม้เปื่อย ขนาด 2"x4"
- ตั้ง ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้ง ไม้เปื่อย ขนาด 2"x4"
- ออกไก่ (ตะบ่าง) ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้งวางเดี่ยว ไม้เปื่อย ขนาด 2"x4"
- จันทัน (สียัว) ลักษณะสี่เหลี่ยมวางแนวตั้ง ไม้เปื่อย ขนาด 2"x4"
- แป ลักษณะสี่เหลี่ยมวางแนวนอน ไม้รัง ขนาด 1"x2"
- เริงชาย (บันซ่าย) ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้ง ไม้รัง ขนาด 1"x4"
- หลังคา (หลังกาหยั่วเจ็ก) ตัวเรือนหลักทรงจั่ว ส่วนเกย (เขีย) และส่วนอื่นเป็นเพิง ใช้สังกะสี

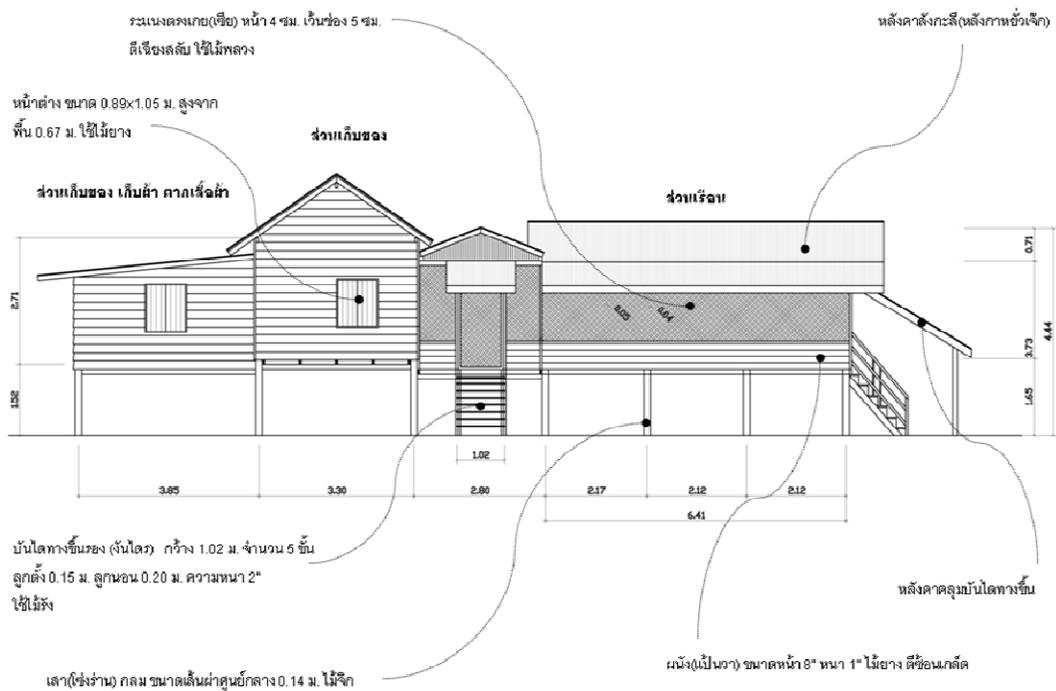
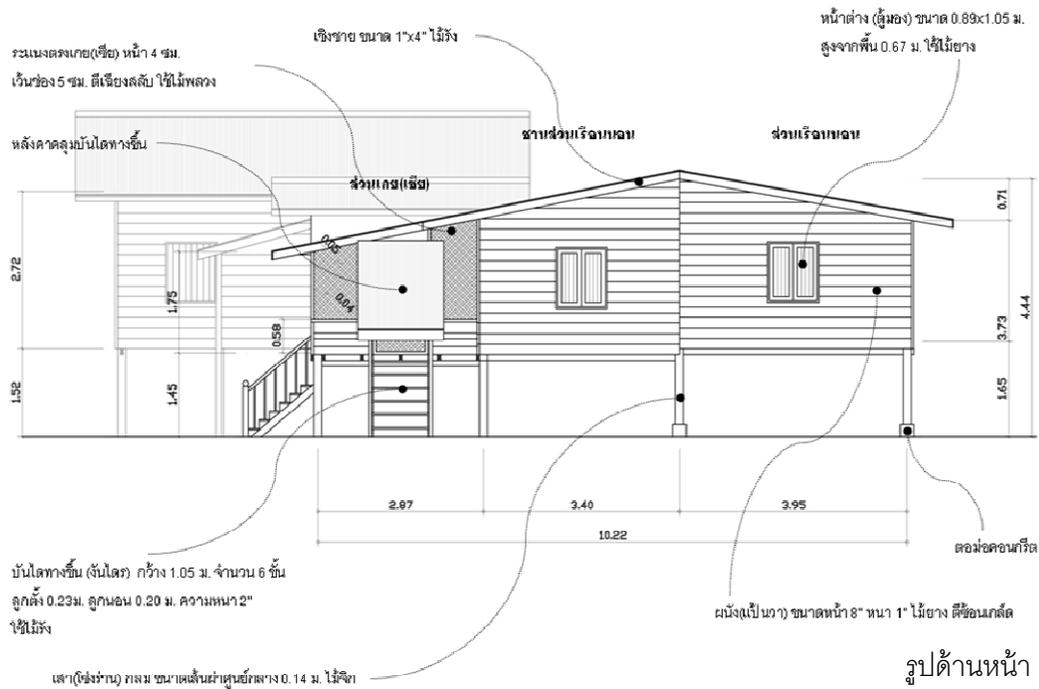
- ระแนงระบายอากาศหน้าเรือนนอน ลักษณะไม้แนวเฉียงสลับเว้นช่อง ไม้พลวง ขนาด 2"x1" ตีสลับ เว้นช่อง 5 ซม. สูง 0.70 ม.

- ระแนงไม้ส่วนเกย (เขีย) ลักษณะไม้แนวเฉียงสลับเว้นช่อง ไม้รัง ขนาด 2"x1" ตีสลับ เว้นช่อง 5 ซม.

- ราวระเบียง (พะนั๊ก) ไม่มีราวระเบียงแต่จะมีลักษณะผนังส่วนล่างที่บผนังไม้ตีซ้อนเกล็ดผนังส่วนบนไม้ระแนงตีแนวเฉียงสลับ

สรุป โครงสร้างและองค์ประกอบเรือนที่พบ เป็นไม้ทั้งหมด ยกเว้นส่วนตะม่อที่เป็นคอนกรีตเพื่อรองรับน้ำหนักของตัวเรือนและส่วนหลังคาซึ่งใช้เป็นสังกะสี

ภาพที่ 4.33
รูปด้านหน้าและรูปด้านข้างเรือน

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

ภาพที่ 4.34
ลักษณะรูปด้านตัวเรือน

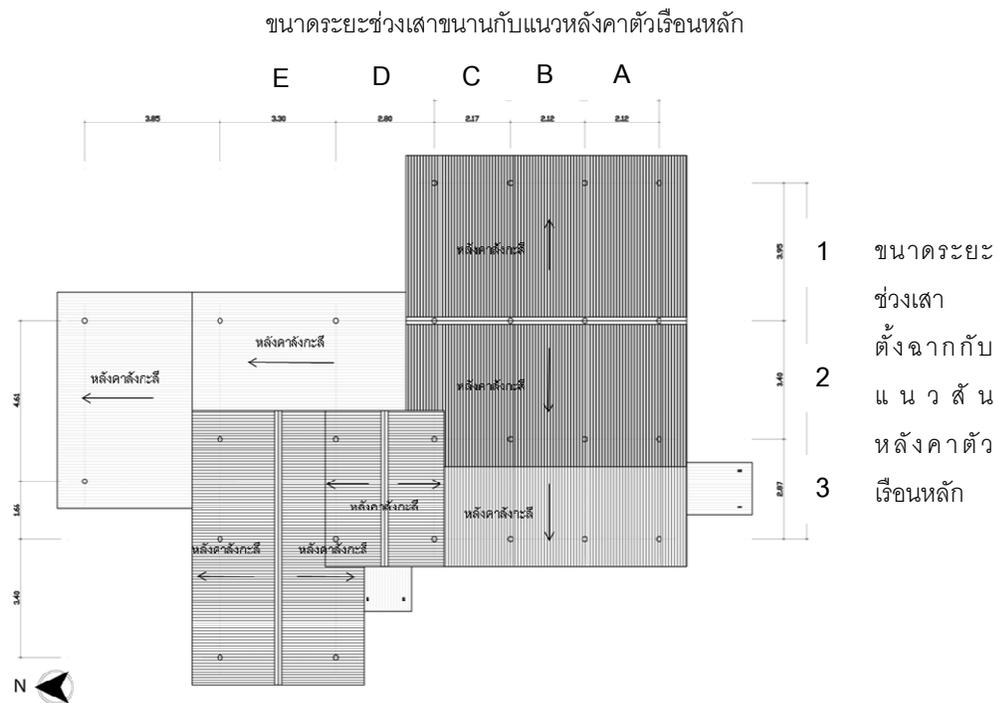
หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

4.2.6 ขนาดและสัดส่วนตัวเรือน

4.2.6.1 ขนาดระยะช่วงเสา

ภาพที่ 4.35

เกณฑ์ในการพิจารณาช่วงเสา

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

โดยมีเกณฑ์การแบ่งคือ ขนาดระยะช่วงเสานานกับสันหลังคา และขนาดระยะช่วงเสาตั้งฉากกับแนวสันหลังคา

ขนาดระยะช่วงเสานานกับสันหลังคา

ตัวเรือนหลัก ระยะ A เท่ากับ 2.12 ม. ระยะ B เท่ากับ 2.12 ม.

ระยะ C เท่ากับ 2.17 ม.

ส่วนต่อเติม ระยะ D เท่ากับ 2.80 ม. ระยะ E เท่ากับ 3.30 ม.

ขนาดระยะช่วงเสาตั้งฉากกับแนวสันหลังคา

ตัวเรือนหลัก ระยะ 1 เท่ากับ 3.95 ม. ระยะ 2 เท่ากับ 3.40 ม.

ระยะ 3 เท่ากับ 2.87 ม.

4.2.6.2 ขนาดพื้นที่แต่ละส่วน

- ส่วนเกย (เขี่ย) ขนาดพื้นที่เท่ากับ 18.40 ตร.ม.
- ส่วนชานเรือนนอน ขนาดพื้นที่เท่ากับ 21.80 ตร.ม.
- ส่วนเรือนนอน ขนาดพื้นที่เท่ากับ 25.32 ตร.ม.
- ส่วนชานต่อ ขนาดพื้นที่เท่ากับ 17.56 ตร.ม.
- ส่วนห้องเก็บของ ขนาดพื้นที่เท่ากับ 17.75 ตร.ม.
- พื้นที่ใช้สอยรวม 100.83 ตร.ม.

4.2.6.3 ระดับการยกพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ ของเรือน

- ส่วนเกย (เขี่ย) กับ ส่วนชานเรือนนอน เท่ากับ 0.10 ม.
- ส่วนชานเรือนนอน กับ ส่วนเรือนนอน เท่ากับ 0.10 ม.
- ส่วนชานต่อ กับ ส่วนเกย (เขี่ย) เท่ากับ 0.05 ม.

4.2.6.4 ระดับความสูงของเรือน

- ระดับจากพื้นดินถึงพื้นชั้นบน ความสูงเท่ากับ 1.65 ม.
- ระดับจากพื้นชั้นบนถึงช่อ ความสูงเท่ากับ 2.09 ม.
- ระดับจากช่อถึงหลังคา ความสูงเท่ากับ 0.71 ม.
- ความสูงรวม 4.44 ม.

4.2.7 การประดับตกแต่งส่วนผนังเรือน

4.2.7.1 ผนังหน้าเรือนนอน ผนังส่วนบนสุดติดรูปในหลวงกับพระราชินีอยู่ตรงกลาง นอกจากนั้นติดปฏิทินนาฬิกา และผนังในส่วนนี้ยังมีช่องระแนงไม้ระบายอากาศตีแนวเฉียงสลัด้วย

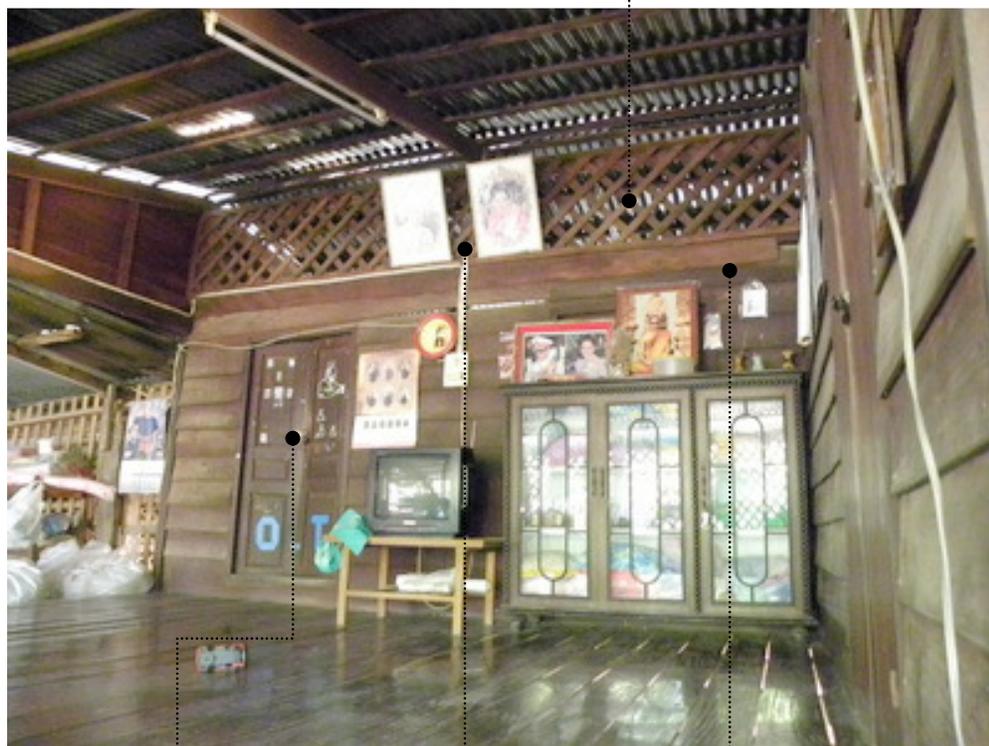
4.2.7.1 ส่วนเรือนนอน ผนังติดรูปในหลวงกับพระราชินี ยึดกับโครงคร่าวแนวตั้ง (เช่นตั้ง) ในส่วนห้องพระ เดิมติดตั้งหิ้งพระ ปัจจุบันใช้เป็นโต๊ะหมู่บูชา ผนังส่วนนอนพ่อแม่ปูเสื่อน้ำมัน

4.2.7.1 ห้องนอนลูกชาย ผนังติดรูปในหลวงกับพระราชินี อยู่ตรงกลาง และต่ำลงมาเป็นปฏิทิน

ภาพที่ 4.36

ลักษณะผนังด้านหน้าเรือนนอน

ระแนงระบานอากาศหน้าห้องนอน สูง 0.70 ม. ไม้หน้า 4 ซม. เว้นช่อง 5 ซม. ตีเฉียงสลับ ใช้ไม้พลวง

ประตู (ประตูบอง) บานเปิดคู่ ขนาด 0.90x1.61 ม. ใช้ไม้ยาง

ผนัง (แป้นว) ขนาดหน้า 8" หนา 1" ไม้ยาง ตีซ้อนเกล็ด

การตกแต่งผนังหน้าเรือนนอน ด้านบนสุดจะติดรูปในหลวงกับพระราชินี เพื่อความเคารพคุ้มครองดูแล นอกนั้นก็เป็นที่นาฬิกาและปฏิทินเพื่อดูวันเวลา

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

4.2.8 การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างเรือน

4.2.8.1 ชั้นล่าง

- เส้า เป็นที่ผูกเชือกราวตากผ้า
- คานพื้น ใช้เป็นที่ผูกเปล

4.2.8.2 ชั้นบน

- เส้า ภายในส่วนเรือนนอนใช้เป็นที่ผูกมุ้งเพื่อกันยุง แมลง ในการนอน ส่วนอื่นใช้เป็นที่พักของ ตีटनाฬิกา และห้อยเสื้อผ้า
- โครงคร่าวผนัง ในส่วนเรือนนอน ใช้ติดรูปในหลวง กับพระราชินี
- ซื่อ ส่วนเรือนนอน ใช้ติดหลอดไฟส่องสว่างตอนกลางคืน
- จันทัน ใช้ติดหลอดไฟส่องสว่างตอนกลางคืน

ภาพที่ 4.37

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างเรือน

การใช้โครงสร้างจันทันในการติดตั้งหลอดไฟส่องสว่าง

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

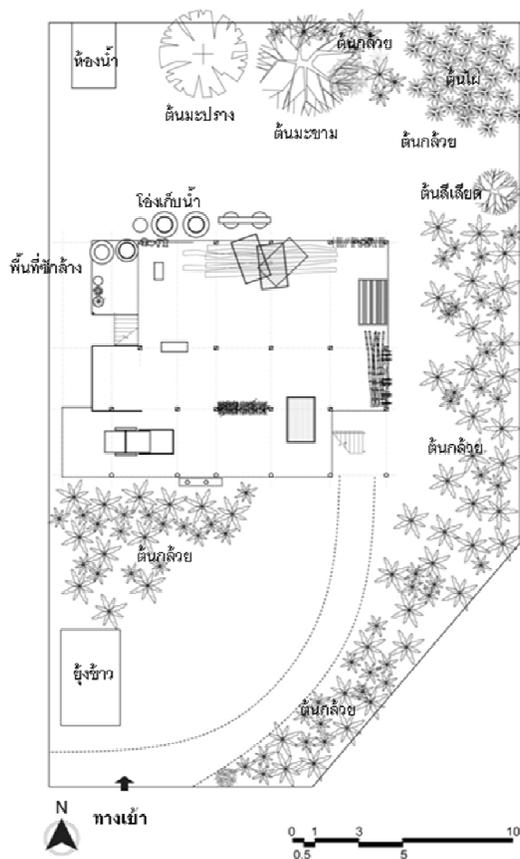
4.3 เรือนกรณีศึกษาที่ 3

เจ้าของเรือน	นางจรูญ ชัยปัญญา
ผู้อยู่อาศัย	จำนวน 4 คน
อายุเรือน	ประมาณ 48 ปี
ที่ตั้ง	บ้านเลขที่ 48 หมู่ 6 ซอยชานนุรักษ์ บ้านอาจสามารถ
อาชีพ	ทำนา ทำไม้ปิ้งไก่ขาย ไม้จิ้มฟันและงานจักสาน
สำรวจเมื่อ	วันที่ 26 สิงหาคม 2552

4.3.1 การวางตัวเรือน

ภาพที่ 4.38

ผังบริเวณการใช้พื้นที่รอบตัวเรือน

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

สรุป ลักษณะการวางผังเรือนและการใช้พื้นที่รอบตัวเรือน

ลักษณะการวางตัวเรือนหันหน้าจั่วแนวทิศตะวันออก - ตะวันตก ตัวอาคารอยู่ตรงกลางพื้นที่ ซึ่งหน้าตัวเรือนและทางเข้า - ออกอยู่ทางทิศใต้ พื้นที่รอบ ๆ ตัวเรือนใช้เป็นพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ใช้เป็นตำแหน่งห้องน้ำ พื้นที่ซีกล่าง โถงเก็บน้ำ ปลูกต้นไม้ ต้นกล้วย ต้นมะขาม ต้นมะพร้าว

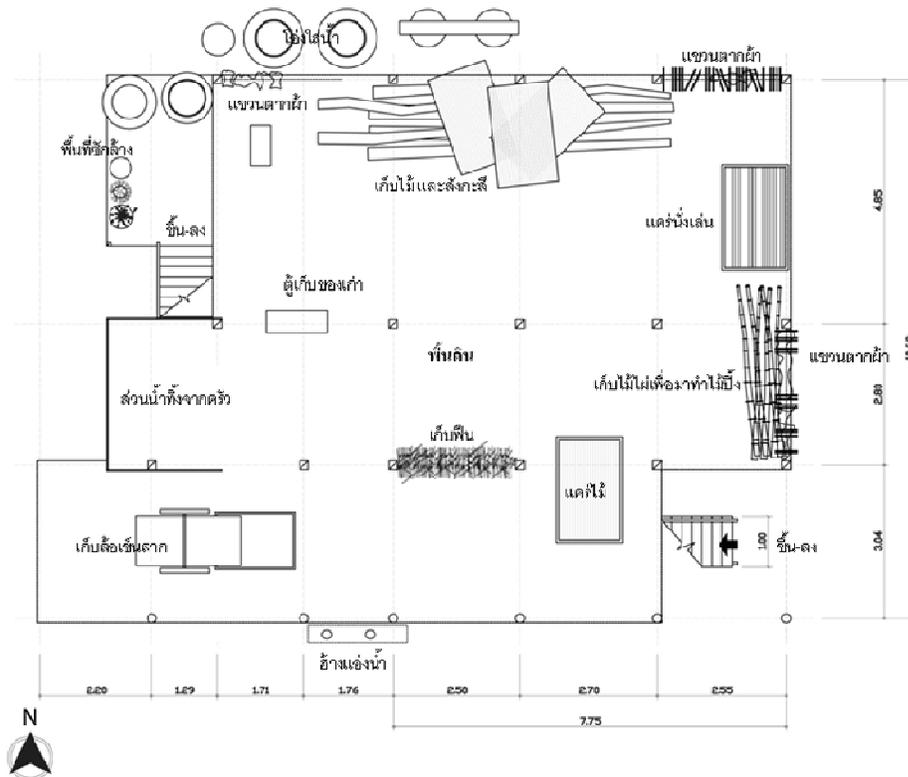
ทิศใต้ ใช้เป็นทางเข้า - ออก ตำแหน่งยุงข้าวและปลูกต้นกล้วย

ทิศตะวันออก ใช้เป็นพื้นที่ปลูกต้นกล้วย

ทิศตะวันตก ใกล้เคียงนเข้าเรือนอื่น พื้นที่ซีกล่าง

4.3.2 การวางแปลนเรือน

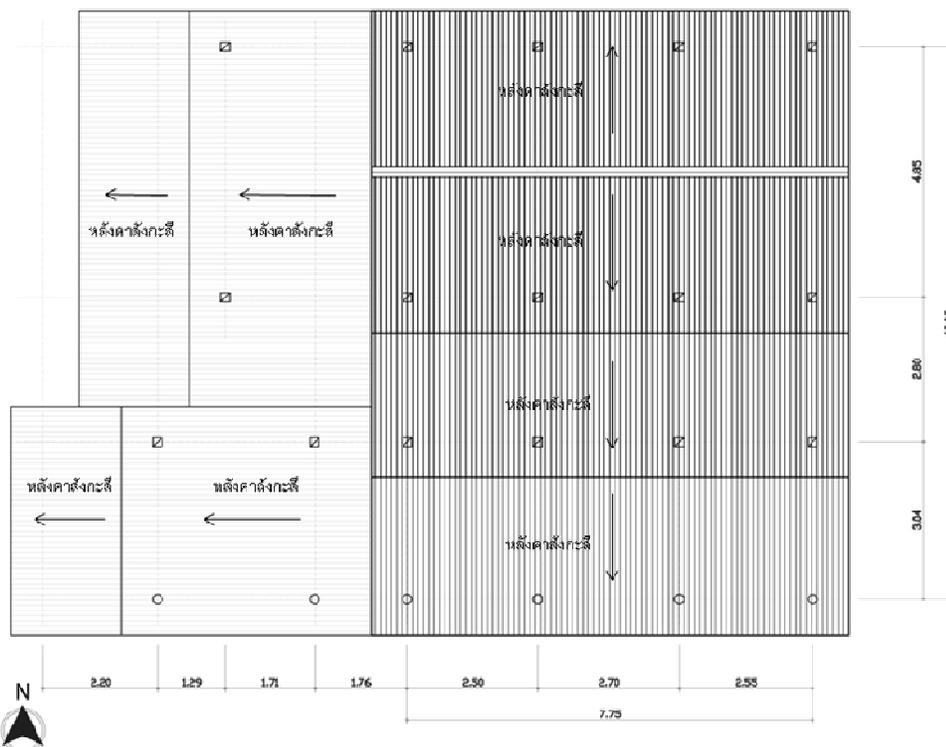
ภาพที่ 4.40
แปลนชั้นล่าง

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

ภาพที่ 4.42
แปลนหลังคา

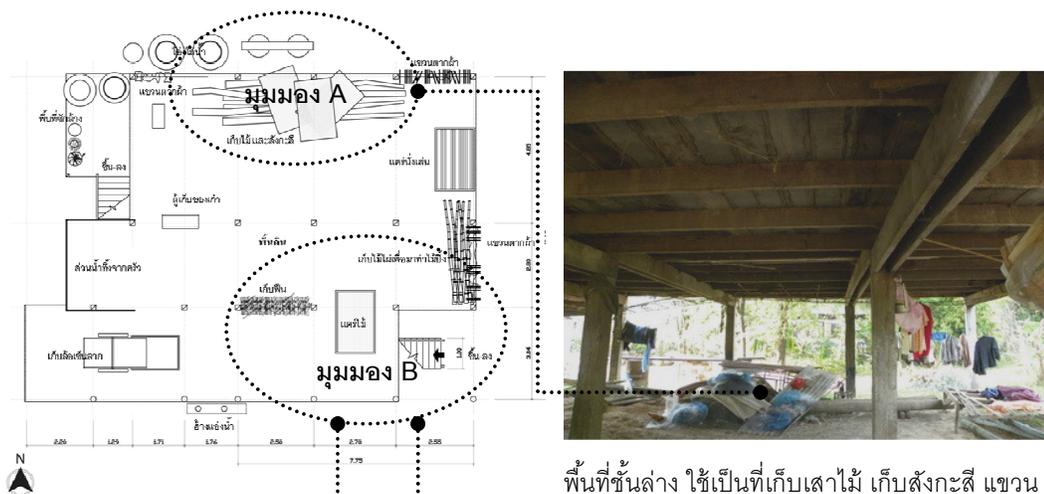
หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

4.3.3 ลักษณะการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในและการสัญจร

4.3.3.1 ลักษณะการจัดพื้นที่ใช้สอยภายใน

ชั้นล่าง ใช้เป็นพื้นที่เก็บของ เก็บไม้ เก็บฟืน สังกะสี นังนอน กินข้าวตอนกลางวัน ประกอบอาชีพเสริมเช่น ตัดไม้ไผ่ ทำไม้ปิ้งไก่ จักสาน ตากเสื้อผ้า เพอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย ราวตากเสื้อผ้า เปล แคร่ไม้ ลำต้นไผ่ เลื่อย มีด พร้า กระตักน้ำ กะละมัง ล้อลากเข็น

ภาพที่ 4.43
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นล่าง

พื้นที่ชั้นล่าง ใช้เป็นที่เก็บเสามาไม้ เก็บสังกะสี แขนวน ตากเสื้อผ้า

พื้นที่ชั้นล่าง ใช้เป็นที่นั่งเล่น นอน กินข้าวกลางวัน มี เคาร์ไว้นั่ง เป็นพื้นที่เก็บไม้ฟืนไว้ ใช้งานละเก็บล้อเข็น ลาก

พื้นที่ชั้นล่าง ใช้เป็นพื้นที่ประกอบอาชีพ ทำไม้ปิ้งไก่ ไม้จิ้มฟัน งานจักสานอื่น ๆ นอกจากนั้นยังเป็นพื้นที่ เก็บปล้องไม้ไผ่จากการเลื่อยและเก็บไม้ไผ่

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)